

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 5.2.2019
COM(2019) 70 final

Doporučení pro

ROZHODNUTÍ RADY

**o zmocnění k zahájení jednání za účelem dosažení dohody mezi Evropskou unií a
Spojenými státy americkými o přeshraničním přístupu k elektronickým důkazům pro
justiční spolupráci v trestních věcech**

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI

S narůstajícím používáním sociálních médií, webového e-mailu, služeb pro rychlou výměnu zpráv a mobilních aplikací ke komunikaci, práci, společenskému styku a získávání informací se zvyšuje přeshraniční tok údajů, a to i k nezákonným účelům. Při trestních vyšetřováních se tudíž stále častěji využívají elektronické důkazy, které nejsou veřejně dostupné. Skutečnost, že internet nemá hranice a služby lze poskytovat odkudkoli na světě, i mimoevropskými společnostmi, znamená, že usnadnění přeshraničního přístupu k elektronickým důkazům je naléhavou záležitostí, která se týká téměř jakéhokoli typu trestné činnosti. Zvláště nedávné teroristické útoky upozornily na to, že je třeba prioritně nalézt způsoby, které by státním zástupcům a soudcům z členských států Evropské unie umožnily rychleji a efektivněji zajišťovat a získávat elektronické důkazy.

Více než polovina všech trestních vyšetřování dnes vyžaduje přístup k přeshraničním elektronickým důkazům. Elektronické důkazy jsou zapotřebí zhruba v 85 % případů trestních vyšetřování a u dvou třetin z těchto vyšetřování je třeba důkazy získat od poskytovatelů on-line služeb usazených v jiné jurisdikci. Počet žádostí adresovaných hlavním poskytovatelům on-line služeb vzrostl v letech 2013 až 2018 o 84 %. Tyto typy údajů mají při trestních vyšetřováních zásadní význam pro identifikaci osob nebo pro získání informací o jejich aktivitách.

Elektronické důkazy odkazují na různé typy údajů v elektronické podobě, které jsou relevantní pro vyšetřování a stíhání trestných činů a často jsou uloženy na serverech poskytovatelů on-line služeb. Patří sem „údaje o obsahu“, jako jsou e-maily, textové zprávy, fotografie a videa, jakož i „neobsahové údaje“, jako například údaje o účastníkovi nebo informace o provozu týkající se on-line účtu.

Tradiční metodou, kterou orgány používají při společném úsilí o boj proti všem typům trestné činnosti, je spolupráce mezi justičními orgány. Hlavním nástrojem, který dnes členské státy používají pro žádosti o přístup k přeshraničním elektronickým důkazům ve většině ostatních zemí Evropské unie, je evropský vyšetřovací příkaz.

V případě třetích zemí (a Dánska a Irska, jež se evropského vyšetřovacího příkazu neúčastní) využívají členské státy Evropské unie žádosti o vzájemnou právní pomoc. Na obou stranách je zapojeno několik různých orgánů. Příslušné postupy byly navrženy ještě před zavedením internetu, kdy objemy žádostí představovaly jen zlomek dnešního množství, a nemusely se vyrovnávat s nestálostí elektronických důkazů.

Jedním z hlavních příjemců žádostí z členských států Evropské unie (a z celého světa) o vzájemnou právní pomoc při přístupu k elektronickým důkazům jsou Spojené státy americké, kde sídlí největší poskytovatelé služeb. Dohoda o vzájemné právní pomoci mezi Evropskou unií a Spojenými státy americkými byla podepsána dne 25. června 2003 a vstoupila v platnost dne 1. února 2010. Dohoda je hlavním transatlantickým mechanismem pro zajištění účinné spolupráce v oblasti trestního soudnictví a boje proti organizované trestné činnosti a terorismu.

První společný přezkum dohody se uskutečnil v roce 2016¹. Tento přezkum dospěl k závěru, že dohoda přináší vztahu mezi EU a USA v oblasti vzájemné právní pomoci přidanou hodnotu a obecně dobře funguje. Na zlepšení této spolupráce bude vynaloženo další úsilí. Ačkoli má justiční spolupráce mezi orgány veřejné moci, a to i se Spojenými státy

¹ Přezkum dohody o vzájemné pomoci mezi EU a USA z roku 2010, 7. dubna 2016, 7403/16.

americkými, zásadní význam, je tato metoda často příliš zdlouhavá, vezmeme-li v potaz nestálou povahu elektronických důkazů, neboť v průměru trvá deset měsíců, a může vést k nepřiměřeným výdajům zdrojů. Navíc, zatímco v konkrétním vyšetřování je důležitým aspektem justiční spolupráce svrchovanost, stává se stále častěji, že jedinou vazbou na jiný stát je místo, kde se údaje nebo poskytovatel služeb nachází. Konkrétně v souvislosti s elektronickými důkazy byly v rámci společného přezkumu z roku 2016 členské státy vyzvány k tomu, aby za účelem rychlejšího a efektivnějšího zajišťování a získávání elektronických důkazů spolupracovaly přímo s poskytovateli služeb v USA.

Přímá spolupráce s poskytovateli služeb v USA vznikla jako alternativa k justiční spolupráci. Omezuje se na neobsahové údaje² a z pohledu práva USA je dobrovolná. V praxi se orgány veřejné moci daného členského státu Evropské unie obrací přímo na poskytovatele služeb ve Spojených státech amerických se žádostmi o údaje podle vnitrostátních pravidel trestního řízení, k nimž má poskytovatel služeb přístup, obvykle jde o údaje o určitém uživateli služeb, které poskytuje. To se týká některých poskytovatelů služeb usazených ve Spojených státech amerických a v omezenější míře v Irsku, kteří na dobrovolném základě odpovídají na žádosti donucovacích orgánů členských států přímo, pokud se žádosti týkají neobsahových údajů.

Právo USA³ umožňuje poskytovatelům služeb se sídlem v USA spolupracovat přímo s evropskými orgány veřejné moci, pokud jde o neobsahové údaje. Tato spolupráce je však dobrovolná. Poskytovatelé si tak vytvořili své vlastní politiky nebo se případ od případu rozhodují, zda a jak budou spolupracovat. Vedle nárůstu přímé spolupráce s poskytovateli služeb se nedávne rozsudky a soudní případy ve Spojených státech amerických snažily vyjasnit, zda mají orgány USA právo žádat o předání údajů uložených v zahraničí poskytovatelem služeb, jehož hlavní sídlo se nachází ve Spojených státech amerických, mimo jiné zejména v případě „Microsoft Ireland“⁴.

Počet žádostí o dobrovolnou přímou spolupráci rychle vzrostl a v roce 2017 jich bylo více než 124 000. Ačkoli dobrovolná přímá spolupráce zajišťuje oproti vzájemné právní pomoci rychlejší přístup k údajům, omezuje se na neobsahové údaje. Navíc nemusí být spolehlivá, nemusí zajišťovat dodržování příslušných procesních záruk, lze ji využít jen u omezeného počtu poskytovatelů služeb, kteří všichni uplatňují odlišné politiky, není transparentní a chybí u ní odpovědnost. Výsledná roztržičnost může vést k právní nejistotě, vyvolávat otázky ohledně zákonnosti trestního stíhání, jakož i obavy ohledně ochrany základních práv a procesních záruk v případě osob, které mají s těmito žádostmi spojitost. Kromě toho je splněna méně než polovina všech žádostí adresovaných poskytovatelům služeb⁵.

Pokud jde o možné zasílání recipročních žádostí orgánů USA poskytovatelům služeb v Evropské unii, právní rámec v oblasti telekomunikací v mnoha členských státech v současnosti zakazuje, aby vnitrostátní poskytovatelé telekomunikačních služeb odpovídali přímo na žádosti zahraničních orgánů, a to i pokud jde o neobsahové údaje. Kromě toho neexistuje žádný právní rámec, který by umožňoval přímou spolupráci v jiných odvětvích komunikací. Orgány USA mohou takové údaje od poskytovatelů služeb v EU získat zpravidla pouze prostřednictvím žádosti o vzájemnou právní pomoc.

² Údaje o obsahu lze získat pouze na dobrovolném základě v případech, které jsou považovány za naléhavé situace, v nichž někomu hrozí smrt nebo vážná tělesná újma.

³ § 2701 odst. 2 zákona o elektronické komunikaci a soukromí z roku 1986 (zákon ECPA) 41.

⁴ Případ projednával Nejvyšší soud USA dne 27. února 2018. Dne 17. dubna 2018 soud projednání případu zamítl poté, co jej strany informovaly, že byl schválen zákon CLOUD, který umožňuje, aby byl za účelem získání požadovaných informací od společnosti Microsoft vydán nový příkaz.

⁵ Posouzení dopadů provedené Komisí a připojené k balíčku týkajícímu se elektronických důkazů, 17. dubna 2018, SWD(2018) 118 final.

2. CÍLE NÁVRHU

V Evropském programu pro bezpečnost⁶ z dubna 2015 se Evropská komise zavázala provést přezkum překážek v trestním vyšetřování trestné činnosti prováděné kybernetickými prostředky, zejména v otázkách přeshraničního přístupu k elektronickým důkazům. Dne 17. dubna 2018 předložila Komise Evropskému parlamentu a Radě návrh nařízení o evropských předávacích a uchovávacích příkazech pro elektronické důkazy v trestních věcech⁷ a směrnice, kterou se stanoví harmonizovaná pravidla pro jmenování právních zástupců za účelem shromažďování důkazů v trestním řízení („návrhy o elektronických důkazech“)⁸.

Účelem těchto návrhů je urychlit v Evropské unii proces zajišťování a získávání elektronických důkazů přímo od poskytovatelů služeb usazených v jiné jurisdikci. Oblast působnosti těchto návrhů zahrnuje zvláštní typy poskytovatelů služeb, kteří poskytují služby v Evropské unii. Poskytovatel nabízí služby v Evropské unii tehdy, umožňuje-li uživatelům v jednom či více členských státech, aby jeho služeb využívali, a má-li silný vztah k Unii, například má-li v nějakém členském státě provozovnu nebo vzhledem k tomu, že v daném členském státě poskytuje služby velkému počtu uživatelů. Poskytovatelé bez přítomnosti v Evropské unii mají povinnost ustanovit právního zástupce, vůči němuž lze předávací příkaz vymáhat.

Evropská rada zdůraznila význam této otázky, a to jak na vnitřní, tak i na vnější úrovni. V závěrech Evropské rady ze dne 18. října 2018 se uvádí, že „(j)e třeba nalézt řešení, která zajistí rychlý a efektivní přeshraniční přístup k elektronickým důkazům s cílem účinně bojovat proti terorismu a dalším formám závažné a organizované trestné činnosti, a to jak v rámci EU, tak na mezinárodní úrovni; do konce volebního období Evropského parlamentu je třeba dosáhnout dohody ohledně návrhů Komise týkajících se elektronických důkazů, přístupu k finančním informacím a zlepšení boje proti praní peněz⁹. Komise by rovněž měla urychleně předložit mandáty k vyjednávání pro mezinárodní jednání o elektronickém důkazu“.

Návrhy Komise o elektronických důkazech poskytují základ pro koordinovaný a soudržný přístup jak v rámci Evropské unie, tak i pro přístup zastávaný Evropskou unií na mezinárodní úrovni, s patřičným ohledem na právní předpisy Evropské unie, včetně předpisů o zákazu diskriminace mezi členskými státy Evropské unie a jejich státními příslušníky. I když Komise již ve svém posouzení dopadů vypracovaném k návrhům o elektronických důkazech uvedla, že tyto návrhy by mohly být vhodně doplněny dvoustrannými nebo mnohostrannými dohodami o přeshraničním přístupu k elektronickým důkazům s průvodními zárukami, rozhodla se před zahájením jednání s třetími stranami navrhnout předpisy EU v oblasti vhodných modalit a záruk pro přeshraniční přístup k elektronickým důkazům.

⁶ Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě: Evropský program pro bezpečnost, 28. dubna 2015, COM(2015) 185 final.

⁷ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropských předávacích a uchovávacích příkazech pro elektronické důkazy v trestních věcech, 17. dubna 2018, COM(2018) 225 final.

⁸ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se stanoví harmonizovaná pravidla pro jmenování právních zástupců za účelem shromažďování důkazů v trestním řízení, 17. dubna 2018, COM(2018) 226 final.

⁹ Zatímco probíhají jednání s Evropským parlamentem a Radou, dne 7. prosince 2018 se Rada na zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci dohodla na obecném přístupu k návrhu nařízení předloženému Komisí.

Na mezinárodní úrovni probíhají diskuse v rámci jednání o druhém dodatkovém protokolu k úmluvě Rady Evropy o kyberkriminalitě¹⁰. Přeshraniční přístup k elektronickým důkazům byl pravidelně na programu nedávných jednání ministrů spravedlnosti a vnitřních věcí EU a USA.

Obě doporučení k zahájení jednání se Spojenými státy americkými a k účasti na jednáních o druhém dodatkovém protokolu k úmluvě Rady Evropy o kyberkriminalitě přijímá Komise současně. Přestože oba procesy budou postupovat různým tempem, zabývají se vzájemně souvisejícími záležitostmi a závazky přijaté v rámci jednoho jednání mohou mít na druhé jednání přímý dopad.

Ačkoli se návrhy o elektronických důkazech zabývají situací specifických typů poskytovatelů služeb, kteří poskytují služby na trhu EU, existuje riziko povinností, které budou v rozporu s právními předpisy ve třetích zemích. S cílem tyto kolize norem řešit a v souladu se zásadou mezinárodní zdvořilosti obsahují návrhy o elektronických důkazech ustanovení o zvláštních mechanismech pro případ, že v situaci, kdy jsou požadovány důkazy, bude poskytovatel služeb konfrontován s rozpornými povinnostmi vyplývajícími z práva třetí země. Aby se takové situace vyjasnily, obsahují tyto mechanismy přezkumné řízení. Dohoda mezi EU a USA by měla mít za cíl rozporným povinnostem mezi Evropskou unií a Spojenými státy americkými předcházet.

Hlavní poskytovatelé služeb, kteří mají důkazy relevantní pro trestní vyšetřování, provozují činnost v rámci jurisdikce USA. Zákon o uložení obsahu komunikace (Stored Communications Act) z roku 1986 zakázal sdělovat údaje o obsahu, zatímco neobsahové údaje lze poskytnout dobrovolně. Zákon USA objasňující zákonné používání údajů v zahraničí, tzv. CLOUD Act (Clarifying Lawful Overseas Use of Data), přijatý Kongresem Spojených států dne 23. března 2018, objasňuje prostřednictvím dodatku zákona o uložení obsahu komunikace z roku 1986, že poskytovatelé služeb v USA jsou povinni vyhovět příkazům USA sdělit údaje o obsahu a neobsahové údaje bez ohledu na to, kde jsou takové údaje uloženy, a to včetně Evropské unie. Zákon CLOUD rovněž umožňuje uzavřít se zahraničními vládami tzv. „výkonné“ dohody (executive agreements), na jejichž základě by poskytovatelé služeb v USA mohli poskytnout údaje o obsahu přímo těmto zahraničním vládám. Údaji, na něž se vztahuje zákon CLOUD, jsou uloženy a sledovány komunikace po drátě nebo elektronické komunikace, přičemž zahrnutými trestnými činy jsou „závažné trestné činy“. Tyto „výkonné“ dohody se zahraničními vládami podléhají určitým podmínkám, že má cizí země zavedenu dostatečnou ochranu, mimo jiné za účelem omezení přístupu k údajům týkajícím se občanů USA.

Cílem této iniciativy je prostřednictvím společných pravidel řešit konkrétní právní otázky přístupu k údajům o obsahu a k neobsahovým údajům v držení poskytovatelů služeb v Evropské unii nebo ve Spojených státech amerických. Tato iniciativa by v kontextu mezinárodní dohody doplňovala návrhy EU o elektronických důkazech tím, že by řešila kolize norem, zejména pokud jde o údaje o obsahu a urychlení přístupu k elektronickým důkazům. Toto doporučení zahrnuje směrnice pro jednání za účelem zahájení jednání o celounijní dohodě se Spojenými státy americkými o přeshraničním přístupu k elektronickým důkazům. Evropská unie má zájem na dosažení komplexní dohody se Spojenými státy americkými, a to jak z hlediska ochrany evropských práv a hodnot, jako je například ochrana soukromí a osobních údajů, tak i z hlediska našich vlastních bezpečnostních zájmů.

Pokud jde o údaje o obsahu, jak je nastíněno výše, právo USA (zákon o uložení obsahu komunikace z roku 1986) ve své současné podobě zakazuje poskytovatelům služeb v USA

¹⁰ Budapešťská úmluva Rady Evropy o kyberkriminalitě (CETS č. 185), 23. listopadu 2001, <http://conventions.coe.int>

odpovídat na žádosti zahraničních donucovacích orgánů. Právo USA v současné době požaduje, aby před tím, než lze žádost třetí země o vzájemnou právní pomoc vyřídit, bylo prokázáno důvodné podezření. Poskytovatelé služeb z členských států Evropské unie v současnosti nemohou odpovídat na přímé žádosti orgánů třetích zemí. Dohoda mezi EU a USA by doplňovala cíl a účinnost návrhů o elektronických důkazech, zejména v případech, kdy se jedná o údaje o obsahu, které mají ve Spojených státech amerických v držení poskytovatelé služeb z USA. Umožnila by přímou spolupráci s poskytovateli služeb tím, že by pro justiční orgány vznikl účinnější právní rámec, neboť nyní se příslušní odborníci z EU při získávání údajů o obsahu prostřednictvím žádostí o vzájemnou právní pomoc potýkají s obtížemi.

Pokud jde o neobsahové údaje, orgány USA vzhledem k rostoucímu počtu žádostí o vzájemnou právní pomoc adresovaných Spojeným státům americkým vybídly donucovací a justiční orgány EU, aby o neobsahové údaje žádaly poskytovatele služeb v USA přímo, a právo USA poskytovatelům služeb se sídlem v USA umožňuje, aby na takové žádosti odpovídali, avšak nenařizuje jim to. Dohoda mezi EU a USA by přinesla větší jistotu, jasné procesní záruky a menší roztržičnost pro orgány EU ohledně přístupu k neobsahovým údajům v držení poskytovatelů služeb v USA. Umožnila by také reciproční přístup orgánů USA k údajům v držení poskytovatelů služeb v EU.

Doporučením pro rozhodnutí Rady je zahájit jednání mezi Evropskou unií a Spojenými státy americkými, aby bylo možné dosáhnout uzavření transatlantické dohody o přeshraničním přístupu k elektronickým důkazům přímo od poskytovatelů služeb za účelem jejich použití v trestním řízení. Jeho cílem je přizpůsobit mechanismy spolupráce digitálnímu věku a poskytnout soudnictví a donucovacím orgánům nástroje k tomu, aby se mohly vypořádat se způsobem, jakým dnes zločinci komunikují, a bojovat proti moderním formám trestné činnosti.

Dohoda mezi Evropskou unií a Spojenými státy by přinesla celou řadu praktických výhod:

- stanovila by reciproční přístup justičních orgánů k údajům o obsahu,
- řešila by přístup k neobsahovým údajům na základě příkazů vydaných justičními orgány, zajistila by reciproční přístup orgánů EU a USA a přezkoumala by podmínky a záruky pro přímou spolupráci poskytovatelů služeb,
- přispěla by ke zlepšení včasného přístupu justičních orgánů k údajům,
- řešila by riziko kolize norem,
- snížila by riziko roztržičnosti pravidel a postupů a harmonizovala by práva a záruky prostřednictvím jediného mandátu pro všechny členské státy Evropské unie k vyjednávání se Spojenými státy, čímž by se zamezilo diskriminaci mezi členskými státy Evropské unie a jejich státními příslušníky,
- vyjasnila by závaznou povahu příkazů a jejich vymáhání od poskytovatelů služeb a rovněž by podrobně stanovila povinnosti justičních orgánů.

Dohoda by měla být podmíněna silnými mechanismy ochrany základních práv. Cílem těchto směrnic pro jednání je zlepšit právní jistotu orgánů, poskytovatelů služeb a dotčených osob a zajistit proporcionalitu, ochranu základních práv, transparentnost a odpovědnost jak justičních orgánů, tak i poskytovatelů služeb.

3. RELEVANTNÍ PŘEDPISY V TÉTO OBLASTI POLITIKY

Současný právní rámec Evropské unie tvoří unijní nástroje spolupráce v trestních věcech, např. směrnice 2014/41/EU o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech¹¹ (směrnice o evropském vyšetřovacím příkazu), Úmluva o vzájemné pomoci v trestních věcech mezi členskými státy Evropské unie¹², nařízení 2018/1727 o Eurojustu¹³, nařízení (EU) 2016/794 o Europolu¹⁴, rámcové rozhodnutí Rady 2002/465/SVV o společných vyšetřovacích týmech¹⁵ a návrh nařízení o prevenci šíření teroristického obsahu online¹⁶.

Dne 17. dubna 2018 předložila Komise Radě a Evropskému parlamentu návrh nařízení o evropských předávacích a uchovávacích příkazech pro elektronické důkazy v trestních věcech¹⁷ a směrnice, kterou se stanoví harmonizovaná pravidla pro jmenování právních zástupců za účelem shromažďování důkazů v trestním řízení¹⁸. Externě Evropská unie uzavřela řadu dvoustranných dohod mezi Unií a třetími zeměmi, například Dohodu o vzájemné právní pomoci mezi Evropskou unií a Spojenými státy americkými¹⁹. Tato dohoda je zamýšlena jako doplněk k těmto ujednáním.

Osobní údaje, na něž se vztahuje toto doporučení pro rozhodnutí Rady, jsou chráněny a mohou být zpracovávány pouze v souladu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů (GDPR)²⁰ a v případě orgánů v Evropské unii v souladu se směrnicí o ochraně údajů pro policii a orgány činné v trestním řízení (směrnice o ochraně údajů při vymáhání práva)²¹. Tato dohoda by měla doplňovat dohodu mezi EU a USA o ochraně údajů a soukromí, tzv. „zastřešující dohodu“, která vstoupila v platnost dne 1. února 2017, a zákon USA o soudní nápravě (Judicial Redress Act), jímž se výhody zákona USA na ochranu soukromí (Privacy Act) rozšiřují na občany EU a který byl Kongresem Spojených států přijat dne 24. února 2016.

¹¹ [Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/41/EU](#) ze dne 3. dubna 2014 o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech, Úř. věst. L 130, 1.5.2014, s. 1.

¹² [Akt Rady ze dne 29. května 2000](#), kterým se v souladu s článkem 34 Smlouvy o Evropské unii vypracovává Úmluva o vzájemné pomoci v trestních věcech mezi členskými státy Evropské unie.

¹³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1727 ze dne 14. listopadu 2018 o Agentuře Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech (Eurojust) a o nahrazení a zrušení rozhodnutí Rady 2002/187/SVV.

¹⁴ [Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2016/794](#) ze dne 11. května 2016 o Agentuře Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a o zrušení a nahrazení rozhodnutí 2009/371/SVV, 2009/934/SVV, 2009/935/SVV, 2009/936/SVV a 2009/968/SVV.

¹⁵ [Rámcové rozhodnutí Rady 2002/465/SVV](#) ze dne 13. června 2002 o společných vyšetřovacích týmech.

¹⁶ Návrh nařízení o prevenci šíření teroristického obsahu online, 12. září 2018, COM(2018) 640 final.

¹⁷ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropských předávacích a uchovávacích příkazech pro elektronické důkazy v trestních věcech, 17. dubna 2018, COM(2018) 225 final.

¹⁸ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se stanoví harmonizovaná pravidla pro jmenování právních zástupců za účelem shromažďování důkazů v trestním řízení, 17. dubna 2018, COM(2018) 226 final.

¹⁹ [Rozhodnutí Rady 2009/820/SZBP](#) ze dne 23. října 2009 o uzavření Dohody o vydávání mezi Evropskou unií a Spojenými státy americkými a Dohody o vzájemné právní pomoci mezi Evropskou unií a Spojenými státy americkými jménem Evropské unie.

²⁰ [Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2016/679](#) ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES.

²¹ [Směrnice Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2016/680](#) ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV.

Údaje z elektronické komunikace, na něž se vztahuje toto doporučení pro rozhodnutí Rady, jsou chráněny a mohou být zpracovávány pouze v souladu se směrnicí 2002/58/ES (směrnice o soukromí a elektronických komunikacích)²².

Dohoda by měla respektovat základní práva, svobody a obecné zásady práva EU zakotvené ve Smlouvách Evropské unie a v Listině základních práv, procesní práva včetně práva na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces, presumpci neviny a právo na obhajobu, zásady zákonnosti a přiměřenosti trestných činů a trestů a veškeré povinnosti donucovacích nebo justičních orgánů v tomto ohledu. Pokud jde o nezbytné záruky ochrany osobních údajů týkající se osobních údajů předávaných z Evropské unie donucovacím orgánům USA, doplní se platná ustanovení dohody mezi EU a USA o ochraně údajů a soukromí o další záruky, aby se zohlednila úroveň citlivosti kategorií dotčených údajů a jedinečné požadavky týkající se předávání elektronických důkazů přímo poskytovateli služeb.

Touto dohodou by rovněž neměly být dotčeny jiné platné mezinárodní dohody týkající se justiční spolupráce v trestních věcech mezi orgány, jako je dohoda mezi EU a USA o vzájemné právní pomoci. V dvoustranných vztazích mezi Spojenými státy americkými a Evropskou unií by dohoda měla mít přednost před jakoukoli dohodou nebo ujednáním, jichž bylo dosaženo při jednáních o druhém dodatkovém protokolu k úmluvě Rady Evropy o kyberkriminalitě.

Rada dává zmocnění k zahájení jednání, vydává směrnice pro jednání, dává zmocnění k podpisu a uzavření dohody podle čl. 218 odst. 3 a 4 Smlouvy o fungování Evropské unie.

Základní práva

Dohoda by potenciálně mohla mít dopad na řadu základních práv:

- na práva fyzických osob, k jejichž údajům se přistupuje: včetně práva na ochranu osobních údajů, práva na respektování soukromého a rodinného života, obydlí a komunikace; práva na svobodu projevu a shromažďování; práva na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces, presumpce neviny a práva na obhajobu, zásad zákonnosti a přiměřenosti trestných činů a trestů,
- na práva poskytovatelů služeb: právo na svobodu podnikání; právo na účinnou právní ochranu,
- na práva na svobodu a bezpečnost osob.

S ohledem na relevantní *acquis* v oblasti ochrany údajů a soukromí by do dohody měly být zahrnuty dostatečné a důležité záruky, aby bylo zajištěno, že práva těchto osob jsou chráněna v souladu s obecnými zásadami práva EU a příslušnou judikaturou Evropského soudního dvora.

²² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích) (Úř. věst. L 201, 31.7.2002, s. 37), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/136/ES ze dne 25. listopadu 2009, kterou se mění směrnice 2002/22/ES o univerzální službě a právech uživatelů týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací, směrnice 2002/58/ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací a nařízení (ES) č. 2006/2004 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitele.

Dohoda mezi EU a USA by měla být slučitelná s návrhy Komise o elektronických důkazech, včetně toho, jak se vyvíjejí v rámci legislativního postupu, a konečné formy, v jaké budou přijaty.

Definice trestních řízení, v jejichž případech by takové údaje mohly být získány, zahrnuté typy údajů, požadavky k vydání příkazu, opravné prostředky a záruky a rozsah zahrnutých trestných činů budou důležitou součástí jednání, aby se zamezilo kolizi norem a zlepšil se přístup pro orgány. Definice a oblast působnosti by měly být slučitelné s definicemi a oblastí působnosti interních předpisů EU týkajících se elektronických důkazů, jak se budou vyvíjet.

Komise je přesvědčena, že uzavření komplexní dohody je v zájmu Evropské unie i Spojených států amerických, neboť by to přineslo právní srozumitelnost pro justiční a donucovací orgány na obou stranách a zamezilo by se tím rozporným právním povinnostem poskytovatelů služeb. Je to také jediný způsob jak se vyhnout existenci různých pravidel pro občany EU a poskytovatele služeb v závislosti na jejich státní příslušnosti.

Dohoda by měla vyjasnit závaznou povahu příkazů a jejich vymáhání od poskytovatelů služeb a rovněž by měla stanovit povinnosti justičních orgánů.

V bodech 1–3 směrnic pro jednání Komise navrhuje tři hlavní cíle dohody, konkrétně stanovit společná pravidla a řešit kolize norem u příkazů týkajících se údajů o obsahu i neobsahových údajů vydaných justičním orgánem jedné smluvní strany a adresovaných poskytovateli služeb, na něhož se vztahuje právo jiné smluvní strany; zadruhé na základě takového příkazu umožnit předávání elektronických důkazů přímo na recipročním základě poskytovatelem služeb žádajícímu orgánu; a zatřetí zajistit dodržování základních práv, svobod a obecných zásad práva EU zakotvených ve Smlouvách Evropské unie a v Listině základních práv.

V bodě 4 směrnic pro jednání Komise navrhuje, že by se dohoda měla vztahovat na trestní řízení, která zahrnují jak přípravnou, tak i soudní fázi. Měla by být slučitelná s článkem 3 návrhu nařízení o evropských předávacích a uchovávacích příkazech pro elektronické důkazy v trestních věcech. Během přípravné i soudní fáze je použitelná veškerá právní ochrana pro dotčené osoby, a zejména jsou použitelné trestněprávní procesní záruky.

Prostřednictvím bodu 5 směrnic pro jednání Komise navrhuje, že by dohoda měla zakládat reciproční práva a povinnosti smluvních stran dohody.

V bodě 6 směrnic pro jednání Komise navrhuje, aby dohoda stanovila definice a typy údajů, které mají být zahrnuty, včetně údajů o obsahu i neobsahových údajů. Údaje o obsahu zahrnují obsah elektronické výměny a považují se za nejvíce narušující kategorii elektronických důkazů. K neobsahovým údajům se řadí údaje o účastníkovi, které jsou pro účely trestních vyšetřování nejčastěji požadovaným typem údajů, a údaje o provozu, kam patří informace o totožnosti odesílatelů a příjemců elektronických zpráv a metadata zahrnující čas, frekvenci a dobu trvání výměn.

V bodě 7 směrnic pro jednání Komise navrhuje, že by dohoda měla vymezit svoji přesnou oblast působnosti, pokud jde o zahrnuté trestné činy a prahové hodnoty úrovní sankcí. Měla by být slučitelná s čl. 5 odst. 4 návrhu nařízení o evropských předávacích a uchovávacích příkazech pro elektronické důkazy v trestních věcech. Vydávající orgán by měl být povinen v každém jednotlivém případě zajistit, aby opatření bylo nezbytné a přiměřené, a to i s ohledem na závažnost vyšetřovaného trestného činu. Dohoda by měla uvádět vhodné prahové hodnoty úrovní sankcí v případě údajů o obsahu a neobsahových údajů. Měla by být slučitelná s

tříletou prahovou hodnotou, která omezuje oblast působnosti nástroje na závažnější trestné činy, aniž nadměrně omezuje možnosti jeho využití v praxi.

V bodě 8 směrnice pro jednání Komise navrhuje, že by dohoda měla stanovit, jaké podmínky musí být splněny před tím, než justiční orgán bude moci příkaz vydat, a způsoby, jak může být příkaz doručen. Měla by být slučitelná s článkem 5, který se týká podmínek pro vydání příkazu, návrhu nařízení o evropských předávacích a uchovávacích příkazech pro elektronické důkazy v trestních věcech.

V bodě 9 směrnice pro jednání Komise navrhuje, že by dohoda měla obsahovat ustanovení umožňující účinnou právní ochranu podezřelých a obviněných osob během trestního řízení. Dohoda by měla rovněž vymezit, za jakých okolností má poskytovatel služeb právo vznést proti příkazu námitku. V případě dotčených osob je základem pro tato ustanovení článek 17 návrhu nařízení o evropských předávacích a uchovávacích příkazech pro elektronické důkazy v trestních věcech, který zajišťuje, aby osoby dotčené evropským předávacím příkazem měly k dispozici účinnou právní ochranu v souladu s vnitrostátním právem, zpravidla během trestního řízení. Právní ochrana subjektů údajů je vymezena také ve směrnici (EU) 2016/680 a v nařízení (EU) 2016/679. Jelikož příkaz je závazné opatření, může mít dopad i na práva poskytovatelů služeb, zejména na svobodu podnikání a podmínky, jež pro to platí. Komise navrhuje, že dohoda by měla obsahovat právo poskytovatele služeb vznášet ve vydávajícím státě určité nároky, např. pokud příkaz nevydal nebo nepotvrdil justiční orgán.

V bodě 10 směrnice pro jednání Komise navrhuje, že by dohoda měla vymezit lhůtu pro dodání údajů, na něž se příkaz vztahuje. Měla by být slučitelná s článkem 9 návrhu nařízení o evropských předávacích a uchovávacích příkazech pro elektronické důkazy v trestních věcech, který stanoví povinnost adresátů odpovídat v obvyklé lhůtě deseti dnů, přičemž v odůvodněných případech mohou orgány stanovit lhůtu kratší.

V bodě 11 směrnice pro jednání Komise navrhuje, že dohodou by neměly být dotčeny jiné platné mezinárodní dohody týkající se justiční spolupráce v trestních věcech mezi orgány, jako je dohoda mezi EU a USA o vzájemné právní pomoci.

V bodě 12 směrnice pro jednání Komise navrhuje, že v dvoustranných vztazích mezi Evropskou unií a Spojenými státy americkými by dohoda měla mít přednost před úmluvou Rady Evropy o kyberkriminalitě a jakoukoli dohodou nebo ujednáním, jichž bylo dosaženo při jednáních o druhém dodatkovém protokolu k dané úmluvě, pokud se ustanovení posledně jmenované dohody nebo ujednání vztahují na záležitost, jimž se věnuje tato dohoda.

V bodě 13 směrnice pro jednání Komise navrhuje, že dohoda by měla být reciproční, pokud jde o kategorie osob, jejichž údaje nesmí být podle této dohody požadovány. Dohoda by neměla činit rozdíly mezi osobami z různých členských států Evropské unie. Komise má za to, že tato dohoda, která se uplatní v celé EU, je jednou zárukou pro splnění tohoto požadavku.

Body 14–16 směrnice se vztahují na záruky ochrany údajů požadované pro tuto konkrétní dohodu. V bodě 14 směrnice pro jednání se uvádí, že dohoda by na základě odkazu měla učinit použitelnou dohodu mezi EU a USA o ochraně údajů a soukromí, tzv. „zastřešující dohodu“. V bodě 15 Komise uvádí, že dohoda by měla „zastřešující dohodu“ doplňovat o další záruky, které zohlední úroveň citlivosti kategorií dotčených údajů a jedinečné požadavky týkající se předávání elektronických důkazů přímo poskytovateli služeb spíše než mezi orgány. Bod 16 uvádí doplňkové záruky, které Komise navrhuje jako záruky požadované pro tuto dohodu, včetně specifikace účelu, omezení účelu, oznamování a dalšího předávání.

Bod 17 směrnic pro jednání se týká dalších procesních práv, která budou podle návrhu Komise nezbytná pro to, aby byly zohledněny jedinečné požadavky týkající se předávání elektronických důkazů přímo poskytovateli služeb spíše než mezi orgány. Sem patří to, že údaje nesmí být požadovány k použití v trestním řízení, které by mohlo vést k trestu smrti, přiměřenost příkazu a zvláštní záruky pro údaje chráněné výsadami a imunitami. Během soudního řízení ve vydávajícím státě musí být brány v úvahu též imunity a výsady některých profesí, jako jsou právníci, jakož i základní zájmy národní bezpečnosti nebo obrany ve státě adresáta. Jako další záruka zde slouží přezkum justičním orgánem.

V ustanoveních týkajících se správy uvedených v bodech 18–23 Komise ve směrnicích pro jednání navrhuje, aby dohoda obsahovala pravidelné společné přezkumy uplatňování dohody a ustanovení týkající se jejího trvání. Rovněž je navrhováno, aby dohoda stanovila, že strany spolu za účelem snadnějšího řešení případných sporů týkajících se výkladu nebo uplatňování dohody vzájemně konzultují. Pro usnadnění procesu přezkumu by na obou stranách měly být shromažďovány statistické údaje. Ve směrnicích pro jednání se dále navrhuje, aby budoucí dohoda obsahovala ustanovení o pozastavení a vypovězení dohody pro případ, že by postup konzultace nedokázal spor vyřešit.

ROZHODNUTÍ RADY

o zmocnění k zahájení jednání za účelem dosažení dohody mezi Evropskou unií a Spojenými státy americkými o přeshraničním přístupu k elektronickým důkazům pro justiční spolupráci v trestních věcech

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 218 odst. 3 a 4 této smlouvy,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

- (1) Dne 17. dubna 2018 předložila Komise legislativní návrhy nařízení o evropských předávacích a uchovávacích příkazech pro elektronické důkazy v trestních věcech a směrnice, kterou se stanoví harmonizovaná pravidla pro jmenování právních zástupců za účelem shromažďování důkazů v trestním řízení (dále jen „návrhy o elektronických důkazech“)²³. Dne 7. prosince 2018 se Rada na zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci dohodla na obecném přístupu k návrhu nařízení předloženému Komisí²⁴.
- (2) Měla by být zahájena jednání za účelem uzavření dohody mezi Unií a Spojenými státy americkými o přeshraničním přístupu justičních orgánů v trestním řízení k elektronickým důkazům v držení poskytovatele služeb.
- (3) Dohoda by měla obsahovat nezbytné záruky základních práv a svobod a dodržovat zásady uznávané Listinou základních práv Evropské unie, zejména právo na soukromý a rodinný život, obydlí a komunikaci uznané v článku 7 Listiny, právo na ochranu osobních údajů uznané v článku 8 Listiny, právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces uznané v článku 47 Listiny, presumpci neviny a právo na obhajobu uznané v článku 48 Listiny a zásady zákonnosti a přiměřenosti trestných činů a trestů uznané v článku 49 Listiny. Dohoda by měla být uplatňována v souladu s těmito právy a zásadami.
- (4) Evropský inspektor ochrany údajů byl konzultován v souladu s čl. 42 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1725²⁵ a vydal své stanovisko dne ...²⁶,

²³ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropských předávacích a uchovávacích příkazech pro elektronické důkazy v trestních věcech, 17. dubna 2018, COM(2018) 225 final. Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se stanoví harmonizovaná pravidla pro jmenování právních zástupců za účelem shromažďování důkazů v trestním řízení, 17. dubna 2018, COM(2018) 226 final.

²⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropských předávacích a uchovávacích příkazech pro elektronické důkazy v trestních věcech, obecný přístup Rady, ST 15292 2018 INIT, 12. prosince 2018.

²⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1725 ze dne 23. října 2018 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů orgány, institucemi a jinými subjekty Unie a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení nařízení (ES) č. 45/2001 a rozhodnutí č. 1247/2002/ES (Úř. věst. L 295, 21.11.2018, s. 39).

²⁶ Úř. věst. C

PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

Komise se zmocňuje k jednání, jménem Unie, o dohodě mezi Unií a Spojenými státy americkými o přeshraničním přístupu justičních orgánů v trestním řízení k elektronickým důkazům v držení poskytovatele služeb.

Článek 2

Směrnice pro jednání jsou stanoveny v příloze.

Článek 3

Jednání by měla být vedena v konzultaci se zvláštním výborem, který určí Rada.

Článek 4

Toto rozhodnutí je určeno Komisi.

V Bruselu dne

*Za Radu
předseda/předsedkyně*